

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління торговельно-
підприємницькою та митною діяльністю

Кафедра туризму

КОМПЛЕКСНА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

методичні рекомендації до дистанційного проходження
практики в умовах воєнного стану
(для студентів III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»)

ХАРКІВ
2023

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Факультет управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю**

Кафедра туризму

КОМПЛЕКСНА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

**методичні рекомендації до дистанційного проходження
практики в умовах воєнного стану**

(для студентів III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

Затверджено рішенням Науково-
методичної ради
Факультету УТПМД
Протокол № ____
від « ____ » _____ 2023 р.

ХАРКІВ - 2023

УДК 379.85
К 63

Комплексна виробнича практика: методичні рекомендації до дистанційного проходження виробничої практики в умовах воєнного стану для студентів III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» / Державний біотехнологічний університет; упоряд.: С.М. Калініченко, С.О. Заїка, О.В. Грідін, Г.Ю. Омельченко, А.В. Грібнік. – Харків : ДБТУ [б. в.], 2023. – 17 с.

Методичні рекомендації до дистанційного проходження комплексної виробничої практики в умовах воєнного стану розроблені у відповідності до цілей і завдань ОПП «Туризм» Державного біотехнологічного університету.

Видання призначене для здобувачів III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація».

«Схвалено»
на засіданні кафедри туризму
Протокол № 5 від «12» січня 2023 р.

Відповідальний за випуск: С.М. Калініченко, к.е.н., доцент

© Калініченко С.М., Заїка С.О.,
Грідін О.В., Омельченко Г.Ю.,
Грібнік А.В., 2023
© ДБТУ, 2023

ВСТУП

Комплексна виробнича практика є обов'язковою освітньою компонентою для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація» за освітньо-професійною програмою «Туризм» в Державному біотехнологічному університеті.

Програма комплексної виробничої практики складена відповідно до затвердженого стандарту вищої освіти від 04.10.2018 року №1068 за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня освіти.

Методичні рекомендації з проходження виробничої практики для студентів III-го курсу розроблено відповідно цілей і завдань ОПП «Туризм» Державного біотехнологічного університету.

Виробнича практика призначення для формування у студентів певних професійних практичних знань, вмінь та навичок, необхідних для ефективної роботи у сфері туристичного бізнесу та закріплення на практиці теоретичних знань з дисциплін професійної підготовки.

Метою комплексної виробничої практики є закріплення теоретичних знань, отриманих студентами під час навчання та набуття і удосконалення практичних навичок і умінь за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

Основними *завданнями* комплексної виробничої практики є набуття умінь та навичок щодо:

- аналізу туристичного потенціалу регіону, в якому знаходиться підприємство, обране базою практики;
- отримання чіткого уявлення про призначення і місце даного підприємства у туристичній галузі регіону та країни в цілому;
- ознайомлення з основними напрямками та результатами діяльності туристичного підприємства;
- виявлення взаємодії туристичного підприємства із споживачами туристичних послуг;
- оволодіння основними методами та принципами розробки, формування, просування і реалізації туристичного продукту.
- збір, обробка, аналіз та систематизація фактичного матеріалу для написання звіту.

В результаті проходження комплексної виробничої практики

у студентів повинні сформуватися наступні загальні та фахові компетентності і програмні результати.

Загальні компетентності

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

К13. Здатність планувати та управляти часом.

К14. Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

К15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

К18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму.

К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування.

К21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

К24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

К30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Програмні результати

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та

туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Отже, студенти під час проходження комплексної виробничої практики повинні самостійно навчитися здійснювати пошук потрібної інформації про стан роботи підприємства на ринку туристичних послуг, аналізувати її, виявляти основні фактори, що обумовлюють фактичний стан діяльності підприємства, розкривати основні тенденції його розвитку, пояснювати їх, пропонувати науково-обґрунтовані висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво комплексною виробничою практикою здійснює випускова кафедра туризму. Керівниками практики призначаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедри. Розподіл та закріплення студентів за керівниками ухвалюється на засіданні кафедри.

Студенти можуть самостійно обрати для себе підприємство туристичної індустрії в якості об'єкта проведення практики, але при цьому потрібно витримати умови, які ставить заклад вищої освіти перед підприємствами, що є базами практики.

Об'єктами практики можуть бути підприємства туристичної індустрії різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, що є юридичними особами і відповідають вимогам програми комплексної виробничої практики. Перевага має надаватись відомим, успішним підприємствам туристичної індустрії будь-якого регіону країни.

Організаційно-методичне забезпечення практики передбачає вирішення наступних питань:

- надання інформації студентам про завдання практики, терміни її проходження та вимоги до об'єктів практики;
- інструктаж студентів щодо дотримання умов техніки безпеки при проходженні практики

Після закінчення практики студент надсилає на електронну пошту кафедри туризму tourism.dbtu@gmail.com звіт з практики в електронному вигляді і презентацію.

Кафедра зобов'язана:

- щорічно переглядати і при необхідності вносити зміни в програму комплексної виробничої практики;
- призначати керівників практики для кожної групи студентів;
- складати списки студентів-практикантів, забезпечувати студентів програмою практики, індивідуальними завданнями;
- проводити організаційно-інструктивні збори студентів перед початком практики, а після її завершення – проводити захист практики;
- заслуховувати звіти керівників про підготовку, проведення та завершення практики, а також пропозиції щодо її удосконалення.

Керівник практики зобов'язаний:

- надати індивідуальні завдання та методичні матеріали щодо

проходження практики;

- забезпечити проведення настановної конференції з питань організації комплексної виробничої практики та ознайомити студентів з метою, завданнями, формами, методами організації практики, вимогами охорони праці;

- систематично надавати методичну допомогу студентам у виконанні індивідуального завдання та в підготовці звіту про проходження практики;

- проводити регулярні / щотижневі консультації;

- здійснювати поточний контроль за виконанням студентами запланованих на період практики завдань;

- своєчасно перевірити звіт, представлений на захист студентами-практикантами;

- в разі виявлення недоліків в організації практики своєчасно їх усувати;

- організувати підсумковий контроль у вигляді захисту звіту про проходження практики.

Студенти-практиканти мають право:

- звертатись до керівника практики та завідувача кафедри з усіх питань, які виникають під час проходження практики;

- користуватись матеріалами та літературою бібліотеки, інформаційними ресурсами базових установ проведення практики.

Студенти-практиканти зобов'язані:

- до початку практики одержати індивідуальне завдання і методичні матеріали;

- отримати консультації щодо оформлення звітної документації;

- виконувати розпорядження керівника практики;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- виконати програму практики в повному обсязі;

- своєчасно звітувати про підсумки практики;

- після завершення практики у триденний термін надати звіт керівнику практики;

- захистити звіт з проходження комплексної виробничої практики.

На засіданні кафедри туризму обговорюються результати проходження студентами комплексної виробничої практики, проводиться їх аналіз та за підсумками практики визначаються найкращі студенти-практиканти.

**ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ
КОМПЛЕКСНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**
на період з _____ по _____

<i>Вид та зміст роботи</i>	<i>Термін виконання завдання, днів</i>
Настановна конференція перед початком практики. Ознайомлення студентів з програмою практики. Розподіл за базами практик. Отримання індивідуального завдання. Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці. Затвердження плану роботи на період практики.	1-2
Збір та опрацювання інформації для написання звіту про проходження комплексної виробничої практики. Виконання індивідуального завдання. Застосування на практиці знань та вмінь з туризмознавчих дисциплін.	10-12
Узагальнення матеріалів зібраних під час практики. Оформлення звітної документації (звіт про проходження комплексної виробничої практики, презентація PowerPoint (Canva, Prezi тощо). Підготовка до захисту звіту.	1-4

ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Обсяг звіту з комплексної виробничої практики становить не менше 20-25 друкованих сторінок без урахування додатків і списку використаних джерел.

Звіт містить наступні складові: титульний аркуш, зміст, вступ (1-2 сторінки), основна частина (15-20 сторінок), що містить три розділи, висновки (1-3 сторінки), додатки, список використаних джерел.

Орієнтовна структура зміст звіту з комплексної виробничої практики

Вступ.

1. Соціально-економічні передумови створення підприємства туристичної індустрії.

1.1. Фізико-географічна характеристика та туристично-рекреаційні ресурси регіону.

1.2. Проблеми і перспективи розвитку туризму у регіоні.

1.3. Вплив туризму на інші галузі економіки в регіоні.

2. Загальна характеристика підприємства туристичної індустрії.

2.1. Місце розташування та місія підприємства.

2.2. Туристичні продукти, послуги, ділові партнери, конкуренти та споживачі даного підприємства.

2.3. Організаційна структура підприємства.

2.4. Договірні відносини з партнерами та клієнтами.

2.5. Конкурентний статус підприємства, оцінка його сильних та слабких сторін.

2.6. Форми та методи управління і організації планово-економічної роботи, маркетингової діяльності, що застосовуються на підприємстві.

2.7. Статистичні дані щодо обсягу реалізації туристичного продукту.

3. Розробка туристичного продукту (туру чи екскурсії) підприємства туристичної індустрії в повоєнний час.

3.1. Вербальна модель туру / екскурсії, яка складається з підготовки документації для його проведення, проекту моделі туру / екскурсії, методичної розробки екскурсії або подорожі.

3.2. Розрахунок вартості туру / екскурсії.

3.3. Макет рекламного проспекту чи буклету туру / екскурсії.

Висновки.

Додатки (за необхідності)

Список використаних джерел

Звіт оформлюється на стандартному папері формату А4 (210 x 297). Поля: верхнє, нижнє та лїве - 20 мм, правє - 10 мм.

Кожний розділ роботи починають з нової сторінки, а підрозділ – на тій же сторінці.

Заголовки розділів звіту друкують великими літерами, шрифт – Times New Roman, напівжирний, кегль 14, вирівнювання – по центру.

Заголовки підрозділів друкують рядковими буквами (окрім першої прописної) з абзацного відступу напівжирним шрифтом кеглем 14, вирівнювання – по ширині.

Ілюстрації (графіки, діаграми тощо) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно порядковим номером ілюстрації, наприклад «Рис. 1.1».

Кожна таблиця повинна мати назву, яка пишеться над таблицею симетрично до тексту. Слово «Таблиця» та безпосередньо її назва починається з великої літери. У кожній таблиці заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають єдине ціле. Таблицю розміщують після згадування про неї в тексті. Таблицю з великою кількістю рядків можна перенести на іншу сторінку, при цьому не повторюючи назву, вказуючи «Продовження табл.» На всі таблиці мають бути посилання в тексті при цьому слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад, «Табл. 1.1». У повторних посиланнях за текстом на таблиці треба зазначити «див. табл. 1.1».

Робота захищається у вигляді демонстрації підготовленої презентації у PowerPoint (Canva, Prezi тощо).

ЗАХИСТ ЗВІТІВ З КОМПЛЕКСНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Після закінчення практики студент надсилає на кафедру оформлений належним чином звіт та презентацію.

Перевіряє та оцінює звіт керівник практики. За результатами перевірки звіту керівник ухвалює рішення про допуск його до захисту або повертає студентові на доопрацювання відповідно до вказаних зауважень.

Захист звіту відбувається перед комісією у складі трьох членів кафедри туризму. Результати захисту заносяться до відомості успішності в день захисту.

Під час оцінювання результатів практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта, його ініціативність і творчість; повнота виконання програми практики;

- якість оформлення звіту та презентації;

- своєчасність здачі звіту;

- відповіді студента на поставлені запитання під час захисту звіту.

Кількість балів зменшується у випадку порушення таких вимог:

- невідповідне оформлення (поля, шрифт та інтервал не відповідають встановленим вимогам; відсутня або неправильна нумерація сторінок; неправильне оформлення графічного матеріалу, таблиць, рисунків, формул тощо) – до 5 балів;

- несвоєчасна здача звіту про проходження практики до 5 балів;

- відсутність логічної послідовності і наукового стилю викладення матеріалу – до 15 балів;

- відсутність табличного та ілюстративного матеріалу, його аналізу та прив'язки до змісту тексту – до 15 балів.

Студенти, які не виконали програму комплексної виробничої практики без поважної причини чи ті, які отримали незадовільну оцінку, можуть бути відраховані із ЗВО як такі, що мають академічну заборгованість.

В окремому випадку студенту може бути надано право проходження комплексної виробничої практики повторно під час канікул. Студент, який повторно отримав незадовільну оцінку з практики в комісії, відраховується із університету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ОЦІНКА КОМПЕТЕНТНОСТІ

Оцінювання знань студентів здійснюється перед комісією з викладачів кафедри, рішенням якої визначається диференційована оцінка у балах за вимогами кредитно-модульної системи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою / Вимоги до оцінки
90-100	A	Відмінно Виявлення всебічних систематичних і глибоких знань матеріалу; чітке володіння понятійним апаратом, методами та інструментарієм оцінки; ґрунтовний звіт щодо проходження комплексної виробничої практики з висвітленням всіх основних розділів; уміння використовувати набуті знання на практиці
82-89	B	Добре Виявлення всебічних систематичних і глибоких знань матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами та інструментарієм оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; деталізований звіт щодо проходження практики з висвітленням не всіх основних питань; уміння використовувати набуті знання на практиці. <i>При цьому:</i> B – дуже добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками; C – добре – в цілому змістовна робота зі значними помилками
74-81	C	Виявлення не глибокого знання матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; ґрунтовний звіт щодо проходження практики з висвітленням не всіх основних розділів; уміння використовувати набуті знання на практиці, допускаючи не принципові помилки. <i>При цьому:</i> D – задовільно – чітко, але зі значними недоліками; E – достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям
64-73	D	Задовільно Виявлення не глибокого знання матеріалу; чітке володіння понятійним матеріалом, методами оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; ґрунтовний звіт щодо проходження практики з висвітленням не всіх основних розділів; уміння використовувати набуті знання на практиці, допускаючи не принципові помилки. <i>При цьому:</i> D – задовільно – чітко, але зі значними недоліками; E – достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям
60-63	E	Незадовільно Виявлення поверхневих та неглибоких знань; володіння окремими категоріями понятійного матеріалу, одним чи двома методами оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; неструктурований звіт з комплексної виробничої практики з висвітленням не всіх основних розділів, ігнорування принципово важливих складових на базі практики; невміння використовувати набуті знання на практиці. <i>При цьому:</i> FX- незадовільно – необхідна ще певна робота для зарахування кредитів; F- незадовільно - обов'язкове повторне проходження практики
35-59	FX	Незадовільно Виявлення поверхневих та неглибоких знань; володіння окремими категоріями понятійного матеріалу, одним чи двома методами оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; неструктурований звіт з комплексної виробничої практики з висвітленням не всіх основних розділів, ігнорування принципово важливих складових на базі практики; невміння використовувати набуті знання на практиці. <i>При цьому:</i> FX- незадовільно – необхідна ще певна робота для зарахування кредитів; F- незадовільно - обов'язкове повторне проходження практики
0-34	F	Виявлення поверхневих та неглибоких знань; володіння окремими категоріями понятійного матеріалу, одним чи двома методами оцінки діяльності підприємств туристичної індустрії; неструктурований звіт з комплексної виробничої практики з висвітленням не всіх основних розділів, ігнорування принципово важливих складових на базі практики; невміння використовувати набуті знання на практиці. <i>При цьому:</i> FX- незадовільно – необхідна ще певна робота для зарахування кредитів; F- незадовільно - обов'язкове повторне проходження практики

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андренко І. Б., Кравець О. М., Писаревський І. М. Менеджмент туризму: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х. : ХНУМГ, 2018. 402 с.

2. Афонченкова Т.М. Менеджмент і маркетинг туризму: навчальний посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2012. 364 с.

3. Басв В. В. Основи туроперейтингу: навч. посіб. К.: ДП Вид. дім «Персонал», 2016. 156 с.

4. Богатирьова Г.А., Головань М.Г., Горіна Г.О., Литвинова-Головань О.П., Снігур К.В., Крижимінська Є.Г. Спеціалізований туризм: навчальний посібник. [2-е вид., переробл. та доповн.]. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 270 с.

5. Брич В.Я. Організація туризму: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. В.Я. Брича. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 448 с.

6. Брич. В. Я. Туроперейтинг: підруч. / за заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2017. 440 с.

7. Брусильцева Г. М., Зима О. Г. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с.

8. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2013. 178 с.

9. Герасименко В.Г., Замкова А.В. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: навчальний посібник. Харків : Бурун Книга, 2011. 112 с.

10. Карягін Ю.О. Маркетинг турпродукту: підручник. К. : Кондор, 2009. 394 с.

11. Ковешніков В. С., Ковешнікова О. В. Основи проектування туристично-рекреаційних комплексів : Навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 288 с.

12. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними DESTINATIONAMI : підручник. Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.

13. Летуновська Н. Є., Люльов О. В. Маркетинг у туризмі : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 270 с.

14. Мальська М. П. Маркетинг у туризмі: підручник / М.П. Мальська, Н.Л. Мандюк – К.: ЦУЛ, 2016. – 366 с.

15. Мальська М.П. Світовий досвід розвитку туризму:

навчальний посібник / М.П. Мальська. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 356 с.

16. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.

17. Мальська М.П., Мандюк Н.Л. Основи маркетингу у туризмі: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

18. Маркетинг у туризмі : навч. посіб. / Ю. Б. Забалдіна, Н. О. Роскладка, В. В. Білик, Т. П. Дупляк. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 632 с.

19. Маркетинг у туризмі : підручник / Н. Є. Летуновська, О. В. Люльов. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 270 с.

20. Мельниченко О.А., Шведун В.О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.

21. Основи маркетингу у туризмі [текст] підручник. / М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк – К.: «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

22. Основи туropolерейтингу: навч. посіб. / В. В. Баєв. - К.: ДП Вид. дім «Персонал», 2016. – 156 с.

23. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія. Видання п'яте / за наук. ред. проф. Матвійчук Л.Ю. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.

24. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків. нац. унтміськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180с.

25. Правик Ю.М. Маркетинг туризму: підручник. К. : Знання, 2012. 303 с.

26. Ризик-менеджмент у туризмі : навч. посіб. для вищих навчальних закладів / І. М. Писаревський, О. Д. Стешенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 128 с.

27. Крипченко І.Т. Інноваційні технології в туризмі: навчальний посібник. Дніпро : Журфонд, 2021. 137 с.

28. Страхування в туристичній діяльності : навч. посіб. : у 2 ч. / Андрій Голод, Юлія Феленчак. – Львів : ЛДУФК, 2016. 156 с.

29. Тараненко Г. Г. Розвиток туризму в сучасних умовах:

реалії та перспективи - Режим доступу:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/92.pdf.

30. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. К. : КНТЕУ, 2012. 536 с.

31. Туропереїтинг : підручник / Г. І. Михайліченко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 304 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку туризму. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF>.

2. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1344-0>.

4. Туризм. Міністерство культури, молоді та спорту України : вебсайт. URL: <https://mkms.gov.ua/content/turizm.html>.

5. Туристична діяльність в Україні. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm.

6. The Transformational Travel Council. URL: <https://www.transformational.travel/>.

7. Tourism for Sustainable Development Goals. URL: <http://tourism4sdgs.org/>.

8. Tourism Statistics. URL: <https://www.eunwto.org/toc/unwto/tfb/curren>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**КОМПЛЕКСНА
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА**

**методичні рекомендації до дистанційного проходження
практики в умовах воєнного стану**

Укладачі:

КАЛІНІЧЕНКО Сергій Миколайович

ЗАЙКА Світлана Олександрівна

ГРІДІН Олександр Володимирович

ОМЕЛЬЧЕНКО Галина Юріївна

ГРІБНИК Андрій Володимирович

Формат 60 x 84 ¹/₁₆. Гарнітура Garamond
Авторських арк. – 0,8. Умовн. друк. арк. – 1,0.

Державний біотехнологічний університет

61002, м. Харків, вул. Алчевських 44